

Nieuws van de studiedienst

Verhoging van het pensioenplafond: winnaars en verliezers

In de pers verschenen de voorbije weken meerdere artikels over de [gevolgen van de verhoging van het pensioenplafond voor de aanvullende pensioenen](#). Allen brachten zij dezelfde onheilspellende boodschap: werknemers met hogere lonen (boven € 60.026,75 bruto per jaar) zullen de komende jaren aanvullend pensioen verliezen zonder gelijkwaardige compensatie in het wettelijk pensioen. De conclusie is genuanceerd: [voor de meeste hogere lonen compenseert het extra wettelijk pensioen \(ruimschoots\) het mogelijk verlies in het aanvullend pensioen](#). Voor een kleine groep werknemers – voornamelijk deze met een vaste prestatieplan – zal er mogelijk wel een negatieve impact zijn. Een algemene regel is dit echter niet: de impact zal plan per plan en van werknemer tot werknemer verschillen.

1. Wat is het probleem?

Het wettelijk pensioenbedrag van een werknemer wordt berekend op zijn jaarlijks brutoloon. Dat brutoloon wordt begrensd als het een plafondbedrag overschrijdt, dit plafond wordt het “pensioenplafond” genoemd. Voor het jaar 2020 werd het loonplafond vastgelegd op 60.026,75 euro voor een volledig voltijds jaar of ongeveer 4.617 euro per maand. Hoe hoger het pensioenplafond, hoe meer wettelijk pensioen je kan opbouwen. Voor het wettelijk pensioen is een verhoging van het plafond dus een goede zaak.

Het pensioenplafond wordt jaarlijks aangepast aan de reële inflatie. Daardoor stijgt het jaar naar jaar. Tot zover niets nieuws. De regering heeft echter voor de periode 2021-2024 ieder jaar een extra verhoging bovenop de normale indexering voorzien. Dit gebeurt via een verhoging van het basisbedrag waarop de indexering wordt toegepast. De sprong is ook bruusker dan gelijkaardige verhogingen boven de index in het verleden. [Sinds 1999 steeg het basisbedrag van 34.999,54 naar 40.963,89 in 2020 \(+ 5.964,35 op 32 jaar\)](#). Tussen 2021 en 2024 evolueert het basisbedrag naar 45.904,14 (+ 4.940,25 op 4 jaar). Historisch gezien is dat dus een forse stijging.

Als we abstractie maken van inflatie leidt dit in 2024 tot een [verhoging van het pensioenplafond tot € 67.265,98](#):

Jaar	2020	2021	2022	2023	2024
Inflatie		0%	0%	0%	0%
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024
basisbedrag	40.963,89	42.778,59	43.794,50	44.839,08	45.904,14
verhoging basisbedrag		1,0443	1,0691	1,0946	1,1206
gemiddelde index	151,137	151,137	151,137	151,137	151,137
basis index	103,14	103,14	103,14	103,14	103,14
plafond	60.026,76	62.685,94	64.174,61	65.705,29	67.265,98

Vrije visie, eigen stem

Info ACLVB

Wanneer we – in een meer realistisch scenario – rekening houden met de huidige inflatieverwachtingen van het planbureau, levert dit een stijging op tot € 75.694,19:

Jaar	2020	2021	2022	2023	2024
Inflatie		4%	4%	2%	2%
Jaar	2020	2021	2022	2023	2024
basisbedrag	40.963,89	42.778,59	43.794,50	44.839,08	45.904,14
verhoging basisbedrag		1,0443	1,0691	1,0946	1,1206
gemiddelde index	151,137	157,182	163,470	166,739	170,074
basis index	103,14	103,14	103,14	103,14	103,14
plafond	60.026,76	65.193,38	69.411,25	72.488,18	75.694,19

Waar een stijging van het pensioenplafond een zegen is voor de wettelijke pensioenopbouw, is dit voor sommige aanvullende pensioenplannen een vloek. Het gaat hier over de **aanvullende pensioenplannen van het type “step-rate”**, die het pensioenplafond als parameter gebruiken voor de berekening van de vaste bijdrage of de vaste prestatie.

Voor **vaste bijdrageplannen (DC)** zal de bijdrage in deze plannen hoger zijn voor het deel van het loon boven het pensioenplafond (“S2”), dan de bijdrage voor het deel van het loon onder het pensioenplafond (“S1”):

Voorbeeld

Werkgeversbijdrage = 3 % x S1 + 8 % x S2

S1 = bruto jaarloon op 1 januari ≤ pensioenplafond

S2 = bruto jaarloon op 1 januari > pensioenplafond

Ook bij **vaste prestatieplannen (DB)** wordt zo’n onderscheid soms gebruikt:

Voorbeeld

Pensioenkapitaal op pensioenleeftijd = (2,4 x S1 + 8,4 x S2) x N/40

S1 = bruto jaarloon op 1 januari ≤ pensioenplafond

S2 = bruto jaarloon op 1 januari > pensioenplafond

N = jaren anciënniteit binnen de onderneming

Door de koppeling met het pensioenplafond zal **wanneer het pensioenplafond stijgt, de component “S2” dalen**. Omdat voor deze component een hoger bijdrage-percentages (in het voorbeeld: 8 % ipv 3 %) of een hogere coëfficiënt (in het voorbeeld: x 8,4 ipv x 2,4) wordt gebruikt, **zal het aanvullend pensioen dalen**.

Er zit een **logica** achter deze koppeling tussen het pensioenplafond en de hoogte van de bijdrage- of kapitaalsopbouw. Met het brutoloon boven het pensioenplafond wordt immers geen extra wettelijk pensioen opgebouwd. Om een gelijkaardige **vervangingsgraad** voor dit deel van het loon te bereiken bij pensioen zal er meer aanvullende pensioenopbouw nodig zijn.

Indien deze logica perfect zou werken, zou de verhoging van het pensioenplafond geen effect mogen hebben op het totale pensioen van de werknemer (wettelijk + aanvullend). **Wat de werknemer verliest in het aanvullend pensioen wordt dan gecompenseerd in het wettelijk pensioen**. Het hoeft niet te verbazen dat de realiteit minder perfect is. Een aantal factoren zullen bepalen hoeveel de werknemer wint in het wettelijke pensioen en hoeveel hij verliest in het aanvullend pensioen. Dit levert winnaars op, maar ook enkele verliezers.

Info ACLVB

Merk op dat dit effect voor de aanvullende pensioenen steeds met een jaar vertraging komt t.o.v. de verhoging van het wettelijk pensioenplafond. Omdat het pensioenplafond rekening houdt met de reële inflatie, is het definitieve pensioenplafond van jaar t steeds pas bekend in jaar $t + 1$ op basis van de cijfers van Statbel betreffende de gezondheidsindex. Beheerders van aanvullende pensioenen kunnen dus niet anders dan voor een aanvullend pensioen dat wordt opgebouwd in 2021 rekening houden met het pensioenplafond van 2020 (enzovoort). De verhoging van het pensioenplafond in 2021 zal dus pas voor het eerst effect hebben voor de aanvullende pensioenen opgebouwd in 2022 (enzovoort: 2022 -> 2023 ; 2023 -> 2024 ; 2024 -> 2025 = einde van het effect van de regeringsmaatregel). Het effect in 2022 zal dan intreden vanaf de in het pensioenreglement vastgestelde herberekingdatum (dit is het moment van het jaar waarop de parameters van de pensioenformule/-bijdrage wordt geactualiseerd).

2. Wie wint, wie verliest?

De winnaars en verliezers moeten worden gezocht in de looncategorieën boven het pensioenplafond. Wie een loon heeft onder dit plafond zal geen enkel effect ondervinden van de verhoging. Volgens gegevens die werden opgevraagd bij Sigidis maakte de groep potentiële “verliezers” (dus: met een pensioengevend loon boven 60.026,75 euro per jaar) in 2020 12,6 % van de loontrekkenden uit. Logischerwijze zijn oudere werknemers (met meer anciënniteit) binnen deze groep oververtegenwoordigd.

Als we de oefening per leeftijdscategorie maken levert dit heel andere percentages op: 25-29 jaar = 3,44 % ; 40-45 jaar = 15,27 % ; 50-55 jaar = 20,26 %.

Binnen deze groep spelen een aantal factoren een rol bij de inschatting van winst of verlies:

- 1) Hoe ver het loon het pensioenplafond overschrijdt -> de verhoging zal gevolgen hebben voor het loon tussen het huidige pensioenplafond en het pensioenplafond in 2024. Hoe (relatief) groter dit deel van het loon, hoe (relatief) groter de impact op het aanvullend pensioen ;
- 2) Hoe groot het verschil is tussen de bijdragen- of kapitaalsopbouw (% of coëfficiënt) in S1 t.o.v. S2 -> hoe groter het verschil, hoe groter de impact op het aanvullend pensioen (zie verder);
- 3) De aard van het aanvullend pensioenplan -> de impact voor DC-plannen is overwegend positief, voor DB-plannen zijn er verhoudingsgewijs waarschijnlijk meer plannen met een negatieve impact ;
- 4) Of het een actieve aansluiting betreft -> enkel actieve aangeslotenen ondervinden in principe gevolgen van een verhoging van het pensioenplafond. Voor DB-plannen die “dynamisch” beheerd worden kan er wel nog een impact zijn na uittrekking ;
- 5) Hoe lang de loopbaan nog zal duren -> bij DC-plannen zijn de potentiële effecten het grootst voor wie aan het begin van de loopbaan staat. Bij DB-plannen speelt dit effect niet omdat het cumulatief beleggingsrendement hier geen rol speelt. Het effect is bij DB-plannen onmiddellijk, ongeacht de duur van de verdere loopbaan.
- 6) Of het aanvullend pensioen wordt opgebouwd met werknemers- of werkgeversbijdragen -> bij plannen waar een gedeelte van de opbouw via werknemersbijdragen verloopt, zullen deze bijdragen mogelijk (ook) dalen ten gevolge van de verhoging van het pensioenplafond. Om het globale effect voor de werknemer te beoordelen moet hier uiteraard rekening mee worden gehouden.

Info ACLVB

3. Simulaties DC-plannen

Uit de simulaties die werden gepresenteerd op het actualiteitscollege blijkt dat er binnen de DC-plannen weinig verliezers zijn.

De simulaties gaan uit van het DC-plan dat hierboven reeds als voorbeeld werd gegeven:

Voorbeeld

Werkgeversbijdrage = 3 % x S1 + 8 % x S2

S1 = bruto jaarloon op 1 januari ≤ pensioenplafond

S2 = bruto jaarloon op 1 januari > pensioenplafond

Verder wordt er rekening gehouden met volgende parameters:

- Het **brutoloon** van de werknemer bedraagt in 2021 **72.800 euro**. Dit loon werd gekozen omdat het daarmee gelijk is aan het verwachte pensioenplafond in 2024 rekening houdend met een middelhoog inflatiescenario van 2 % per jaar. Op die manier wordt de maximale impact van de opeenvolgende verhogingen van het plafond tussen 2021-2024 weergegeven. Het loon zelf wordt ook telkens geïndexeerd aan 2 %. Daarnaast worden **2 alternatieve scenario's** berekend met een bruto jaarloon van **84.500 euro en 100.000 euro**.
- Voor de **pensioenloopbaan** worden 2 scenario's uitgewerkt. Het eerste scenario gaat uit van nog **28** loopbaan jaren vanaf 2021, met uiteindelijk een volledige loopbaan van 45 jaar. Het tweede scenario gaat uit van een carrière van **45** loopbaan jaren die begint in 2021.
- Er wordt uitgegaan van een reëel **netto-rendement** in het aanvullend pensioen van 1 %. Er worden ook **alternatieve scenario's** berekend met 5,4 % rendement, met 0 % en met 0,5 % rendement.
- De **bruto- en netto-berekeningen** gaan uit van een alleenstaande zonder andere inkomsten dan het wettelijk en aanvullend pensioen.
- Om de winst in het wettelijk pensioen te vergelijken met het verlies in het aanvullend pensioen wordt rekening gehouden met een **levensverwachting van nog 18 jaar** bij pensionering. Dit is in de realiteit een onderschatting van de levensverwachting voor deze looncategorieën, waardoor de winst in het wettelijk pensioen de facto onderschat wordt en het verlies in het aanvullend pensioen overschat.
- Voor de **bijdragevoeten van 3 % S1 en 8 % S2** worden ook enkele **alternatieve scenario's** gegeven, waarbij het verschil tussen % S1 en % S2 wordt vergroot om het effect aan te tonen bij plannen met een groter verschil tussen beide bijdragevoeten.

De tabel hieronder toont het resultaat van de verschillende simulaties:

	S	72800	72800	100.000	100.000	100.000	100000	100000	84500
%S1	3	3	3	12	12	12	3	3	3
%S2	8	8	15	32	32	32	8	15	12
% reëel rendement	1	5,07	1	1	0	0	1	0	0,5
bruto kapitaal WP 28	51.910,03	51.910,03	51.910,03	51.910,03	51.910,03	51.910,03	51.910,03	51.910,03	51.910,03
bruto kapitaal AP 28	-11.851,16	-21.449,04	-28.442,77	-47.404,62	-41.245,55	-11.851,16	-24.747,33	-19.891,35	
bruto verschil 28	40.058,88	30.460,99	23.467,26	4.505,41	10.664,48	40.058,88	27.162,70	32.018,68	
netto verschil 28	14.440,44	6.281,75	336,73	-15.781,79	-10.546,27	14.440,44	3.478,04	7.754,19	
bruto kapitaal WP 45	138.624,89	138.624,89	138.624,89	138.624,89	138.624,89	138.624,89	138.624,89	138.624,89	138.624,89
bruto kapitaal AP 45	-33.174,44	-77.002,73	-79.618,66	-132.697,77	-112.091,03	-33.174,44	-67.254,62	-54.775,63	
bruto verschil 45	105.450,45	61.622,16	59.006,23	5.927,13	26.533,87	105.450,45	71.370,28	83.849,26	
netto verschil 45	37.265,67	9,43	-2.214,24	-47.334,13	-29.817,37	37.265,67	8.295,82	18.903,58	

De voornaamste vaststelling is dat er over het algemeen een **positief globaal effect** wordt opgetekend ten voordele van de winst in het wettelijk pensioen, ook voor wie aan het begin van zijn/haar loopbaan staat (waar het potentieel effect in DC-plannen het grootst is). Dit is met name bruto zeer uitgesproken het geval, maar

Info ACLVB

houdt in de meeste scenario's ook netto stand. Enkel wanneer het verschil tussen het bijdragepercentage in S1 en S2 sterk wordt opgetrokken komen we tot een netto verlies in het aanvullend pensioen dat de winst in het wettelijk pensioen overstijgt (vakjes in het rood aangeduid).

4. Simulaties DB-plannen

De simulaties die werden gemaakt voor het DB-plan dat reeds als voorbeeld werd gebruikt, zijn **minder rooskleurig**.

Voorbeeld

Pensioenkapitaal op pensioenleeftijd = $(2,4 \times S1 + 8,4 \times S2) \times N/40$

S1 = bruto jaarloon op 1 januari \leq pensioenplafond

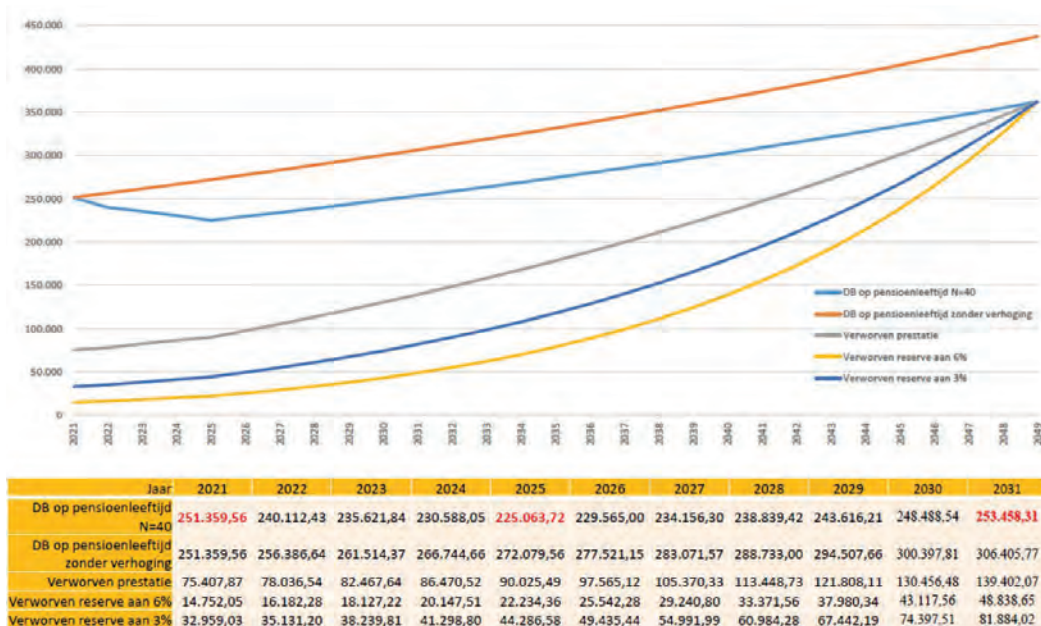
S2 = bruto jaarloon op 1 januari $>$ pensioenplafond

N = jaren anciënniteit binnen de onderneming

Er wordt voor deze simulatie rekening gehouden met een bruto jaarloon van **72.800** euro en met het scenario waarin nog **28 loopbaanjaren** worden gepresteerd binnen hetzelfde pensioenplan. Voor de simulatie is de loopbaanbreuk voor de pensioenformule bovendien gelijk aan 40/40 (N = 40) in het jaar 2049 en valt dit samen met het jaar van de wettelijke pensioenleeftijd. Ook hier wordt rekening gehouden met 2 % inflatie en wordt het loon aan deze inflatie aangepast. De prestatie wordt volledig gefinancierd met werkgeversbijdragen.

Door de stijging van het loonplafond daalt de component S2 uit de pensioenformule en **daalt het pensioenkapitaal op eindleeftijd (= de verwachte prestatie)**. Dit gebeurt 4 maal, telkens het jaar volgend op de verhoging van het plafond (vanaf de herberekeningsdatum uit het pensioenreglement). Na 2025 herneemt de stijging van het kapitaal volgens de aanpassing van het loon aan de inflatie.

Het effect wordt visueel voorgesteld in onderstaande grafiek:

In 2025 zal de werknemer uit het voorbeeld op die manier **47.016 euro minder pensioenkapitaal** (272.079 – 225.063) kunnen verwachten op eindleeftijd in 2049 (= de verwachte prestatie -> dit bedrag maakt abstractie van de toekomstige aanpassingen van het loon aan de geprojecteerde inflatie van 2 %).

Info ACLVB

Daarbij wint de werknemer echter **51.910 euro wettelijk pensioen**. Bruto is het saldo dus **positief**, nl. **4.894 euro**. Netto zal dit scenario echter rond de **15.000 euro negatief** uitdraaien (vgl. scenario DC % S1 = 12 en % S2 = 32 met 1 % rendement hierboven).

Deze simulatie voor een gemiddeld DB-plan geeft een indicatie van het effect van de verhoging van het pensioenplafond op dergelijke plannen. Een algemene regel valt hieruit echter niet uit af te leiden en de impact zal geval per geval moeten worden ingeschat.

5. Wat nu?

Als blijkt dat werknemers binnen bepaalde plannen er substantieel op achteruitgaan door de verhoging van het wettelijk pensioenplafond kan dit uiteraard de vraag oproepen of en hoe het plan kan worden aangepast.

Er is hiervoor opnieuw geen algemeen recept. De algemene regels in verband met de wijziging van de pensioentoezegging zijn van toepassing.

Pistes die kunnen worden overwogen zijn bijvoorbeeld het loskoppelen van de pensioenformule en het pensioenplafond of het beperken van de impact door in te schrijven dat de bijdragen of de prestaties niet kunnen dalen.

De centrale diensten staan klaar om collega's te ondersteunen die geconfronteerd worden met deze vragen.

